

COLÒNIES DEL LLOBREGAT 1

Disseny curricular

1. INTRODUCCIÓ

Aquest quadern didàctic vol explicar la història de les colònies tèxtils, formada per milers d'històries anònimes que van contribuir a fer de la conca del Llobregat una de les més productives de Catalunya durant el segle XX.

La colònia industrial és un dels elements més característics de la industrialització a Catalunya. Engloba en molt poc espai elements de patrimoni natural, arquitectònic, cultural... que permeten comprendre, de primera mà, el procés de la industrialització tèxtil i també les formes de vida dels nostres avis i àvies.

La idea, doncs, és que a partir d'activitats suggestives, que ajudin a raonar i pensar, que els infants s'aproximin a l'aprenentatge del temps històric i que desenvolupin una consciència del passat i de com va ser diferent del present, però no d'una manera abstracta sinó prou propera perquè ho puguin comprendre.

El quadern està pensat per a l'alumnat del cicle inicial i mitjà de primària, nois i noies que tenen entre 6 i 10 anys i fan la visita a la colònia de Viladomiu Nou.

Diversos són els aspectes que justifiquen un treball sobre les colònies en aquests nivells: a) la colònia és un component del paisatge humanitzat i ens permet analitzar i descriure les característiques morfològiques i funcionals dels elements de què consta; b) ens permet adonar-nos de les modificacions que pateix l'entorn humanitzat per la intervenció del pas del temps; c) possibilita identificar un lloc on es desenvolupen activitats econòmiques, d) pot servir per observar directament elements que ens aproximem al passat i per explicar similituds i diferències amb l'actualitat i e) en bastants comarques és un element representatiu de l'entorn.

2. CONTINGUTS

Conceptuals

1. La roba. Usos
2. Les fibres tèxtils
3. Les colònies tèxtils
 - Els elements de la colònia

4. Viure a les colònies
 - El treball infantil

Procedimentals

- Interpretació de plànols
- Lectura i interpretació de paisatges
- Situació d'elements dins d'un procés productiu
- Lectura i interpretació de fotografies
- Classificació d'elements segons que compleixin unes condicions determinades
- Utilització de fonts d'informació directa

Actitudinals

- Valoració del patrimoni industrial com a font d'informació de les formes de vida i de producció dels nostres avantpassats
- Interès per conèixer les maneres de viure d'abans

3. OBJECTIUS

- Apreciar la importància de la roba en la nostra vida quotidiana
- Reconèixer les característiques bàsiques que diferencien les colònies d'altres nuclis de població
- Identificar els components de les colònies
- Conèixer el procés bàsic de l'activitat tèxtil
- Valorar positivament els canvis en les formes de vida entre l'època dels besavis i l'actualitat

4. ACTIVITATS D'APRENENTATGE

Activitat 1

Es tracta de conscienciar els escolars que els objectes de roba són un element molt generalitzat i no són només els vestits.

Fer entendre el procés del tramat no és fàcil però creiem que s'ha d'intentar exposar-ho en un tema sobre l'activitat tèxtil. Si es pot aconseguir una maqueta d'un teler de juguina, es facilita l'objectiu.

Activitat 2

Es pot aprofitar per comentar que hi ha unes fibres que s'utilitzen des de l'època prehistòrica, però la recent incorporació de les fibres artificials ha representat uns canvis molt importants en els costos i les característiques de les peces de vestir actuals.

Activitat 3

Si en el municipi de l'alumnat també hi ha colònies, s'hauria de fer un exercici semblant, però adaptat a la pròpia localitat.

Activitat 4

L'exercici ha de servir per detallar els elements generals de totes les colònies: un corrent d'aigua a prop, bones comunicacions, diferenciació clara entre la superfície productiva i la residencial i de serveis, edificis de "prestigi" (església, torre dels amos...).

Activitat 5

Igual que en l'activitat anterior, ha de servir per analitzar la tipologia de l'edifici clau de la colònia: la fàbrica. Es pot aprofitar l'ocasió per comentar que aquest element sol ser el que al llarg del temps ha tingut més transformacions. Ampliació vertical i horitzontal, canvis tècnics en la maquinària, canvis en l'aprofitament hidràulic...

Activitat 6

Es poden comentar els canvis en el sector que va provocar la generalització de l'ús del cotó com a matèria primera del tèxtil. Es podia teyir de molts colors, es rentava i s'assecava més fàcilment, era més còmode d'usar, era més transpirable...

Activitat 7, 8 i 9

S'ha d'aprofitar per valorar positivament les fotografies antigues com a fonts documentals. També els canvis en les formes de vestir, les relacions de gènere, models constructius, costums alimentaris, etc.

Activitat 10

Cal emfasitzar especialment sobre el treball infantil, tan generalitzat en les primeres èpoques de la industrialització. S'han de comentar les conseqüències negatives d'aquesta situació: analfabetisme infantil, malalties cròniques, accidents laborals... Però s'ha de tenir en compte de contextualitzar bé aquella època. La majoria de famílies, per qüestions econòmiques, es veien obligades a incorporar els infants al món laboral.

5. BIBLIOGRAFIA

- COMAS, F. i altres (1990). *Les colònies industrials*. Departament d'Ensenyament, Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- COMAS, F. I SERRA, R. (2006). *Colònies tèxtils*. Parc Fluvial del Llobregat, Zenobita edicions, Manresa.
- FRIGOLA, R. I LLARCH, E. (1987). *Viladomiu Nou: Colònia tèxtil*, Graó Editorial, Barcelona.
- SERRA, Rosa. (2001). *Les colònies industrials*. Angle Editorial, Caixa de Manresa, Manresa.
- SERRA, Rosa (2002). *La colònia Vidal de Puig-reig*. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.
- SOLER, Mercè (1997). *La fàbrica tèxtil*. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

6. SOLUCIONARI

Fitxa 1

- D'esquerra a dreta i primera fila: 2, 3, 4 i 5. D'esquerra a dreta i segona fila: 1, 2 (una bena), 4, 5 i 6
- Segons el moviment de les agulles del rellotge: TEIXIT, ORDIT, LLANÇADORA, TRAMA.

Fitxa 2

- Bufanda de llana, samarreta de cotó, corbata de seda, sac d'arpillera i sofà de polièster.

Fitxa 3

- 1 cal Metre; 2 cal Bassacs; 3 Viladomiu Vell i 4 Viladomiu Nou.

Fitxa 4

- Pintar els elements corresponents

Fitxa 5

- Sí: 1, 4, 5, 6, 8 i 9

Fitxa 6

- 1E, 2C, 3F, 4D, 5A i 6B

Fitxa 7

- Sabem que és antiga per les qüestions següents: 1, 2, 3, 5 i 7

Fitxa 8

- Ho podem respondre: 1, 2, 5 i 6

Fitxa 9

- D'esquerra a dreta i seguint el moviment de les agulles del rellotge: 5, 2, 1, 4, 6 i 3 (evidentment, el 7 pèsols congelats no hi és).

- ❑ No es podien trobar a les botigues d'aquell temps: la llauna de refresc, la llet en tetrabric, el iogurt i el gelat de pal.

Fitxa 10

- ❑ No podia dir les frases: 1, 2, 3, 5, 6 (s'entrava a treballar més d'hora) i 7 (potser podia tenir alguna ocasió d'anar a la platja, però no de fer vacances).

Ens avaluem

- ❑ Són V: 1, 3, 4 i 5